

Iva Štefanac
Titraji Mediterana

TITRAJI MEDITERANA

I gledam more gdje se k meni penje... *

Iva Štefanac predstavlja se radovima iz novijeg ciklusa koji naziva Titraji Mediterana. Likovnim jezikom ona otvara područje suočavanja s imaginarnom realnošću i vizualizira fantastiku osobnih doživljaja. Poštujući utjecaj i međusobnu interakciju promatrača i promatranog, nadograđuje se spoznaja o našoj percepciji, o spoznaji okoline i sebe. Na upitu je prijašnje iskustvo i situacija promatrača kao bitna činjenica pri opisivanju sustava. Nudeći nam svoje strategije, umjetnica nastoji preskočiti pojam „promatrač“ i nudi mu status sudionika.

Podloga svih radova poštovana je istovrijedno motivu. U funkciji je ideje. Tonovi i boje često su intenzivni, ali primireni kombinatorikom autoričinih intervencija. Umjetnica ovaj put ne dozvoljava oblicima izlazak iz formata. Kolorirane površine ili detalje Iva postavlja instinktivno, ali i iskustveno, uspijevajući naglasiti doživljaj. Ona niže elemente i uvjetuje ih prikrivenim smislom. Tek rijetko umjetnica predstavlja ideju pejzaža. Mnogo češće na njenim radovima zapažamo trenutke, impulse, doživljaje pretočene, predstavljene kroz nakupine poteza, linija, fleka... Ovaj instinktivan pristup, otklon prema subjektivnom, interpretira realnost prema umjetničinom egzistencijalnom iskustvu. Ona poštuje osobnu povijest kombinirajući oblike prema kojima osjeća izvjesnu vezanost. Uklopljeni elementi čine sustave koji postaju ideogrami.

Umjetnica naslovom određuje kako se radi o primorju. Ona iskazuje doživljaj stalnog titranja, refleksa svjetla priobalja, igre odsjaja morske površine. Iako ga ona veže uz njoj važnu primorsku lokaciju, ovi radovi ujedno iskazuju tijek i stalnu mijenu svega oko nas. Očita je duboka proživljenost doživljaja ali i instinktivne slutnje univerzumske događaja koje ljudskih standardnih pet osjetila nisu naučili zapažati. Prihvaćeno je mišljenje da ljudi imaju pet osjetila: vid, dodir, sluh, okus i njuh. Aristotel ih identificira kao skup sposobnosti koje identificiraju informacije o okolišu. No, to su vanjska osjetila. Postoje i „unutrašnja“ osjetila kao npr. osjećaj svog tijela i npr. njegove

temperature, boli, te osjet ravnoteže. Naravno, tu je neispitana, prevažna intuicija.

Suvremena fizika i filozofija, konačno, ruku pod ruku, nude spoznaje u kojima dosadašnji pogled na svijet postaje neadekvatan. Osobnost i osjećaj postaje izbor percepcija. Fizičari kvantima, fraktalima i bozonima redefiniraju realnost. Univerzum u našoj percepciji više ne funkcionira kao mašina prema Newtonu, već kao polja energija koja se manifestiraju različito. Čovjek više nije kemijska reakcija s pet osjetila, već prebogati ali nerazvijeni energetske naboj.

Primjećujući pa izdvajajući odsjaje, oni postaju trenuci umjetničina iskaza. Pred nama su predstavljeni vrškovi mrežkanja vodene površine ili titranje lišća na povjetarcu vizualizirani u kompozicije. Jednostavnost, ali serioznost, nude se kao ponuda za propitivanje osobnog identiteta i propitivanje socijalnih odnosa. Iva nudi ideju da mentalne konstrukte treba preispitati. Umjetnici su svjesni da vrijeme u kojem živimo nameće okvire. U nekima od njih moramo, ali u nekima ne želimo sudjelovati.

Ljudi kao da nisu shvatili da je tijelo neka vrsta kaveza. Ono nam diktira tempo i smisao. U tijelu smo zarobljeni, ali umjesto da ga poštujemo, osluškujemo, nameće nam se kultura konzumerizma. Imati je zamijenilo biti. Utrpani smo u vjerske, nacionalne, erotske okvire. Svaka drugačijost je nepoželjna. Svjedočimo kako su usred globalizacije granice zatvorenije, da su unatoč bržim automobilima i avionima ljudi osuđeni na samovanje. Da se umjesto ljubavi, praštanja, emocija, nude pravila, zakoni, norme ponašanja. Da se razvojem proklamirane demokracije prava sužuju. Suvremenost, koju smo nazivali kapitalizmom preusmjeruje se ka tehnofeudalizmu.

Na zidovima galerije nalazimo izvrsne radove koji vizualiziraju doživljaj kroz odnose linijskih rastera, nakupine boja i znakovitih podloga. Jednostavne nakupine elemenata raspoređene su u „žive“ odnose koji dodiruju pojmove tijeka i mijene. Postupci su ritmizirani u disciplinirane, ali začudne formacije.

Umjetničin pristup i plasman elemenata inicira poigravanje promatračevom percepcijom na planu vizualnog i smislenog. Postajemo svjesni da nam se život dramatično promijenio zbog utjecaja medijskih sustava pa se društvene konvencije (konformizam i kontrola), više ne daju objasniti samo na osnovi logičnih društvenih normi i vrijednosti. Opet se osvrćemo ka znanosti, ali ona razočarava: znanost je dala mehanizme društvenih podjela i nadzora i uz to nudi tablete za ublažavanje stresnih problema. Čini se da moramo stare teorije i paradigme obitelji, naobrazbe, religije, političkih odnosa i sl. preispitati u novom svjetlu.

Iva nudi promatraču odjeke situacija u realnosti, ali na profinjeni artistski način. Nudi mir „bijeće kocke“ za koncentraciju i percepciju. Jer, službeni mediji nude konstantnu dekoncentraciju. To je osnova zaokupljanja pažnje ljudi. Lakše ih je obmanjivati ako su odvojeni od viših izvora informacija, intuicije ili nadahnuća. Pojam empatije je nestao. Odgovornost je omalovažena. Svijet je ovakav zato što smo dopustili podivljalom kapitalu da ga učini takvim. Davno, Voltaire kaže: „Nijedna pahulja u lavini nikad se nije osjećala odgovornom“. Intuiciju i empatiju kompjutori nemaju. Intuicija je jak i nepogrešiv osjećaj koji često ne slušamo ili ne čujemo. Nemaju svi ljudi razvijenu intuiciju ali, svi imamo kapacitet za nju.

Ova izložba naglašeno predstavlja uzobalni ambijent. Stvarnost je polazište, izvor ideja i nadahnuća. Doživljeno ili zamišljeno isprepliću se i prožimaju ovim slikarskim opusom. Umjetnica ne slika stvarnost; slika doživljava, sjećanja, ali i sadašnjost, transformiranu kroz njeno gledanje na okruženje. Umjetnost kako ju Iva doživljava nije preslikavanje iz prirode, već ono što doživljava i transformira u forme koje ni ne postoje, ali su odraz doživljaja. Poznavanjem njenih dugogodišnjih vizualnih fascinacija tekućeg medija, ova je izložbena prezentacija zreli nastavak tematiziranja. Jer, voda je pamćenje svijeta. Morska voda je oduvijek bila blago tijekom cijelog ljudskog postojanja. Voda kao stalna tema umjetnosti izraz je čovjekove nemogućnosti da racionalno objasni pitanje beskonačnosti. Voda kroz stoljeća prebiva u glazbi, slikarstvu, književnosti,

arhitekturi, plesu i filmu. Sposobnost konstantnog toka i mijene karakteristika je vodnih bogatstava. U neprestanom mijenjanju oblika ona izražava načelo univerzalnog i vječnog kretanja. Mnogi kažu da je voda najveće prirodno bogatstvo, da je ona život. Možda se zato oduvijek veselilo i smirivalo gledanjem vode i valova. U jednom trenutku je mirna, lijepa, prozirna, a u drugom je uzburkana, nemirna, valovita, snažna kao da sama komponira svoj život, svoj glas.

Ovi radovi, grupe, ciklus zahtjevni su za promatrača. Iva ne pruža „lijepe slike“. Ona, zapažanjem i uklapanjem intimnog dojma svoje motive predstavlja kao upozorenje. Možda i ne na proklamirane tzv. moguće opasnosti, već se oslanja na trenutna stanja u prirodi. A znamo, priroda je promjenljiva, ponekad gruba, ponekad pitoma. Uvijek ostaje pitanje: na kojoj se lokaciji nalazimo i jesmo li na dometu trenutnih oscilacija prirode? Naravno, prezirući agende nametnute medijima. Jer, moramo imati na umu da se priroda uvijek mijenjala. Ponekad sporije kroz milenije, a ponekad baš pred nama, ovdje i sada. Moramo priznati da suvremenom čovjeku, u ovoj kakofoniji informacija, problem postaje odrediti se prema okruženju. Umjetničina percepcija dodiruje situacije kojima je svjedočila, što još uvijek ne znači da one nisu trenutne. Ostaje dojam da umjetnica snažno doživljava okruženje i da nam, na naglašeno čuvstven način, pokušava ispričati svoje impresije. Ona to čini na lirske, ali likovno izuzetno zrele načine.

Autorica se igra s promatračem. Nudi oblik aktivirajući doživljaj. Priklanja se suvremenom gdje, umjesto estetskog, alterpostmodernizam poštuje instinktivno. Pred nama je niz zaustavljenih performansa. Ovaj likovni postupak oblikovanja iskričavih formacija, najčešće s plavetnilom u glavnoj ulozi, nudi vrlo osobne doživljaje. Promatrač se mora uživjeti u ponudu. Značenje umjetničkog djela dekodira se pomoću svijeta umjetnosti i kulture kao mehanizama iniciranja značenja i smisla. Ovi radovi ne pripadaju uprizorenju nekog prepoznatljivog sadržaja bajke, već su dio asortimana osobne pripovijesti. Kaleidoskop doživljaja akterke prelama se s realnošću.

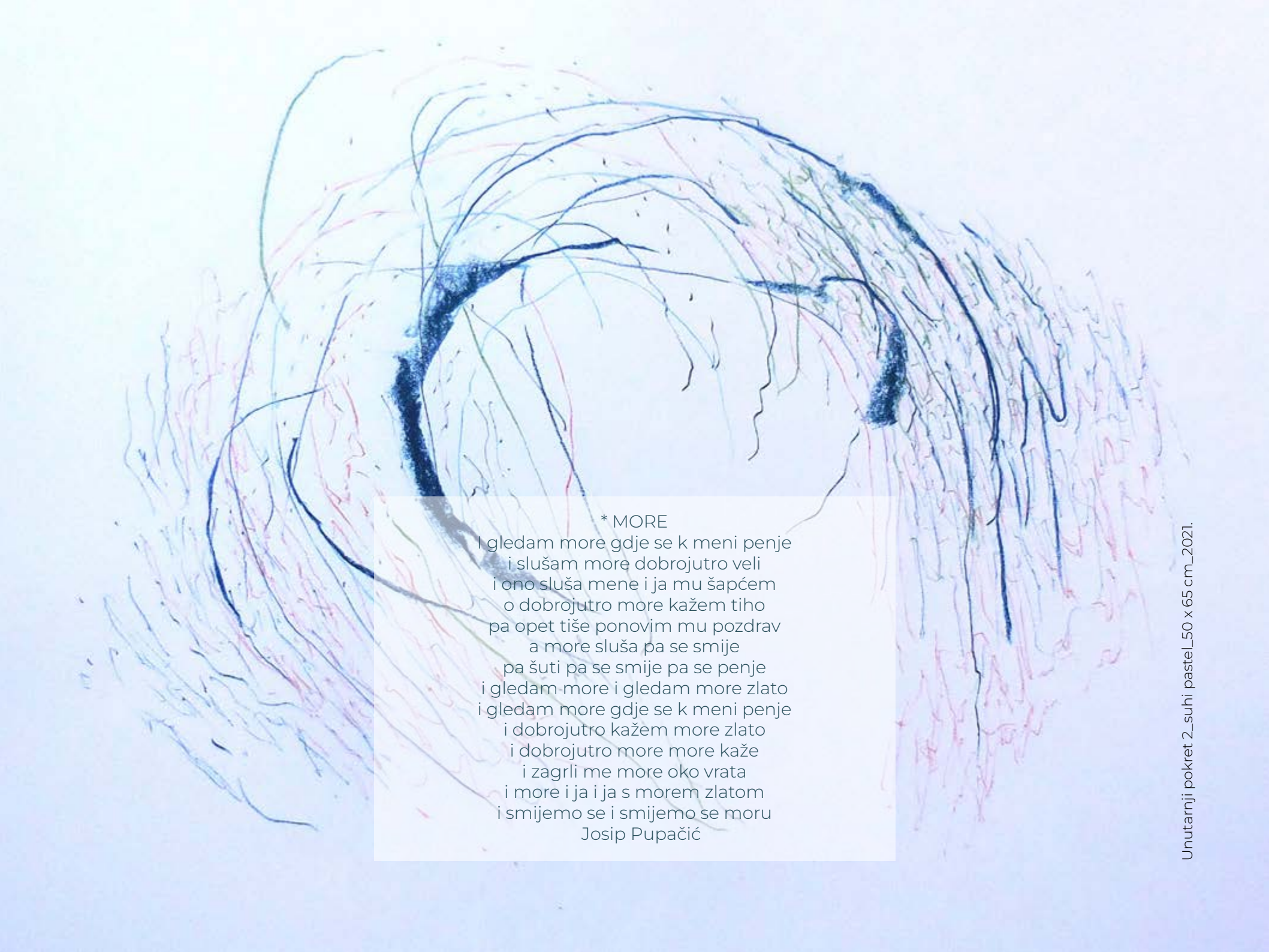
Eugen Borkovsky, VI. 2025.

Titraji Mediterana 3_suhi pastel_29,5x41_2021.

Titraji 6_akvarel, akril, suhi pastel_55x75 cm_2024.

* MORE

I gledam more gdje se k meni penje
i slušam more dobrojutro veli
i ono sluša mene i ja mu šapćem
o dobrojutro more kažem tiho
pa opet tiše ponovim mu pozdrav
a more sluša pa se smije
pa šuti pa se smije pa se penje
i gledam more i gledam more zlato
i gledam more gdje se k meni penje
i dobrojutro kažem more zlato
i dobrojutro more more kaže
i zagrli me more oko vrata
i more i ja i ja s morem zlatom
i smijemo se i smijemo se moru
Josip Pupačić

Iva Štefanac rođena je 1980. u Rijeci. Živi i radi u Janjini na Pelješcu. 2004. godine diplomirala je na Odsjeku za likovnu kulturu Filozofskog fakulteta u Rijeci (izborni umjetnički kolegij grafika u klasi prof. Maje S. Franković). Suradnik je kalkografskog ateljea mr. art Josipa Butkovića na Sušaku u Rijeci od 2001. do 2006. godine. Od 2005. član je HDLU-a i HDLU Rijeka. Sudjelovala je na više od 60 međunarodnih i nacionalnih selektiranih izložbi te je ostvarila 5 samostalnih izložbi. Neke od važnijih izložbi su hrvatski trijenale akvarela, hrvatski trijenale grafike, međunarodni trijenale suvremene grafike Le Locle Prints u Švicarskoj, međunarodni trijenale grafike u Tokiju, Egipatski međunarodni trijenale grafike, Međunarodni bijenale suvremene grafike Novosibirsk te mnoge druge. Dobitnik je nekoliko nagrada za umjetnički i pedagoški rad. Objavila je znanstveni rad iz polja likovne pedagogije te je održala 26 stručnih izlaganja na županijskim i međunarodnim skupovima i konferencijama. Radi kao profesor mentor likovne kulture u Osnovnoj školi Trpanj u Trpnju i Osnovnoj školi Janjina u Janjini. Djeluje kroz prošireni medij crteža, akvarela, grafike i fotografije.

Drače – Na Bratkovicama 20, Janjina
mob: ++385/99/2613033
e-mail: ivastefanac1@gmail.com

Izdavač: Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Rijeka
Rijeka, Korzo 28/II, Tel. 051/338-809, Mob. 095 37 105 13
e-mail: hdlur@ri.t-com.hr , web: <http://hdlu-rijeka.hr/>
Za izdavača: Damir Šegota
Urednica: Jasna Rodin
Administrativna služba: Jadranka Jerkić
Predgovor: Eugen Borkovsky
Postav izložbe: Eugen Borkovsky
Organizator: Hrvatsko društvo likovnih umjetnika Rijeka
Oblikovanje kataloga: Ema Mandarić
Tisak kataloga: Tiskara Sušak
Br. kataloga: 5 / 25
Naklada: 100 komada

Naše programe podržavaju:
Upravni odjel za odgoj i obrazovanje, kulturu,
sport i mlade Grada Rijeke

Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske

Županija primorsko-goranska

Galerija Juraj Klović
Rijeka, Verdijska 19b
od 15. do 29. 07. 2025.

Titraji 7_akvarel, akril, suhi pastel_55x75 cm_2024.